

Οι ανωφελείς στα καθ' ημάς κλασικοί πρόγονοί μας...

του Χρίστου Στεργ. Μπελλέ

Ξέρετε πώς καταπολεμά τον πολιτιστικό ιμπεριαλισμό – την πιο επικίνδυνη, αλλοτριωτική έκφασή του – ο πρόεδρος της Βενεζουέλας Ούγκο Τσάβες, τούτος ο σαλός και αφορεσμένος, καταπώς μυκτηρίζεται απ' τους Αμερικανούς και τα τσιράκια τους; Στη Βενεζουέλα, λοιπόν, βρίσκεται σε εξέλιξη **επαναστατικό σύστημα εκπαίδευσης παιδιών** στην κλασική μουσική. Σήμερα είναι ενταγμένα σ' αυτό 350.000 παιδιά, με προοπτική το εκατομμύριο. Πέρα απ' τις γνωστές θετικές συνέπειες της μουσικής, που ζεσταίνει την ψυχή και ανασταίνει τη σκέψη, τα παιδιά της Βενεζουέλας, τα παιδιά της αλητείας, των φαναριών καταυγάζουν στις γειτονίες του κόσμου σαν μεγάλοι μουσικοί και διευθυντές των σπουδαιότερων χορωδιών, φιλαρμονικών κλπ. Το «Ελ Σιστέμα», το δίκτυο από ορχήστρες παιδιών και νέων, που ίδρυσε ο συνθέτης Χοσέ Αντόνιο Αμπρέου, απαριθμεί 154 ωδεία. Πρόκειται για μια μοναδική στον κόσμο καλλιτεχνική και κοινωνική πρωτοβουλία με στόχο να βοηθηθούν τα φτωχότερα παιδιά να ξεφύγουν απ' τη μιζέρια, να αποκτήσουν ένα σύνολο αξιών χάρη στη μουσική παιδεία, να μνηθούν στην αισθητική, να «εξυψωθεί η ψυχή τους», όπως χαρακτηριστικά λέει ο Αμπρέου. Μακρύς ο κατάλογος επιτυχιών διεθνούς μαρμαρυγής. Ενδεικτικά: Λέναρ Ακόστα, κλαρινετίστας, πρώην φυλακισμένος εννεάκις για ένοπλη ληστεία και λαθρεμπόριο ναρκωτικών. Μιγκέλ Νίνο, βιολοντσελίστας, πρώην παιδί του δρόμου. Έντικσον Ρουίς, κοντραμπάσο, πρώην χειρώνακτας σε σούπερ μάρκετ κι απ' τα 17 του (το 2002) το νεότερο μέλος της φιλαρμονικής του Βερολίνου.⁽¹⁾ Παρεμπίπτον: Στη Βενεζουέλα, πρόσφατα η UNESCO, ανακοίνωσε την παντελή έλλειψη αναλφαβητισμού.

Γνωρίζετε πως στη Βενεζουέλα **μήκε στα σκαριά Πανεπιστήμιο που δομείται πάνω στις ιδέες της Πλατωνικής Παιδείας**, των κλασικών σπουδών; Το πείραμα της πολιτιστικής ανεξαρτησίας δεν είναι εύκολη υπόθεση. Ο λαός της Βενεζουέλας, οι λαοί της Λατινικής Αμερικής αντιστέκονται στον πολιτιστικό ιμπεριαλισμό με τις πλατωνικές ιδέες, την κλασική παιδεία, παρά πόδα!!! Πρόκειται για πατρίδες με χαίνουσες και αιμάσσοις πληγές απ' τη ρομφαία πολύτροπων, πολύπλαγκτων και ποικιλώνυμων πειρατών-ιμπεριαλιστών. Ο τύπος των ήλων τους, γνώριμος, οικείος. Σήμερα οιακίζουν έχοντας στη φαρέτρα τους και τις πανανθρώπινες αξίες της κλασικής, ανθρωπιστικής παιδείας. Τα μεγάλα κλασικά έργα είναι σύγχρονα, γιατί οι ανθρώπινες συμπεριφορές επαναλαμβάνονται, γιατί εξακολουθούν να δίνουν απαντήσεις διαχρονικές.

Στην ίδια τροχιά κι οι απόψεις του Καθηγητή στην έδρα της Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Γένοβας, Φράνκο Μοντανάρι, για την ανεκτίμητη αρωγή των αρχαιοελληνικών σπουδών, ακόμη και σε φοιτητές θετικών επιστημών: «πολλοί φοιτητές μου έχουν διαπρέψει στους τομείς της βιομηχανίας και της οικονομίας, επειδή, χάρη στην κλασική παιδεία τους, έχουν αναπτύξει τη σκέψη και την ικανότητά τους να μαθαίνουν διαρκώς νέα πράγματα και να είναι ευρηματικοί». Στο ίδιο μήκος κύματος και οι διαπιστώσεις του Καθηγητή Κλασικών Σπουδών και Συγκριτικής Λογοτεχνίας στο Χάρβαρντ, Γκρέγκορι Νας.⁽²⁾

Ένα ακόμη απάνθισμα-φωτοστέφανο για τους κλασικούς ημών προγόνους, μέτρο-πρόκληση: οι Γάλλοι, οι Ισπανοί, οι Γερμανοί, οι Άγγλοι, οι Κινέζοι, οι Ιάπωνες συνεχώς διευρύνουν τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής στη Μέση και Ανωτάτη Εκπαίδευση, σαν **υπέρτατη αναγκαιότητα αντιστράτευσης στο τεχνοκρατικό σύνδρομο της εποχής**.

Ο Ντίτερ Μπράουν, που διδάσκει αρχαία ελληνικά στο γυμνάσιο Μπετόβεν της Βόνης, ρωτήθηκε ποια θέματα αγγίζει ο μαθητής δουλεύοντας πάνω στη γλώσσα του Θουκυδίδη και απάντησε: «Το τι είναι ευτυχία, τι σημαίνει ο θάνατος για τη ζωή, πώς θα αξιοποιήσω με νόημα το χρόνο μου», για να καταλήξει στη διαπίστωση πως «τα αρχαία ελληνικά **σε αναγκάζουν να ασχοληθείς με την ουσία των πραγμάτων**».

Σε 13 δημοτικά σχολεία της Βρετανίας, στην περιοχή Όξφορντσιρ, αρχικά, θα διδάσκονται απ' το Σεπτέμβριο τα αρχαία ελληνικά. Τα βρετανικά ΜΜΕ με χαρά ανακοινώνουν το γεγονός της διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας του Αρχιμήδη και του Ηρόδοτου. Ο δημοσιογράφος Χάρι Μάουντ, μεταξύ των άλλων, γράφει στο blog του: «Είναι θαυμάσια είδηση ότι τα αρχαία ελληνικά θα διδάσκονται στο δημοτικό. Θα βελτιώσουν τις δεξιότητες των παιδιών στην αγγλική γραμματική και θα τα **εισαγάγουν στον ελληνικό πολιτισμό, το λίκνο του δυτικού πολιτισμού**». ⁽³⁾

Οι ανωφελείς, οι έωλοι, οι «δύσπεπτοι» στα καθ' ημάς, κλασικοί πρόγονοί μας – Όμηρος, Ησίοδος, Πλάτωνας, Σωκράτης, Αριστοτέλης, Θουκυδίδης, Σοφοκλής – αΐδιο φως στους επήλυδες, όπου γης. Η Ιστορία και τα όνειρα, συχνά, πορεύονται με ειρωνεία και ανείπωτη οργή εκδίκησης. Έτσι, καταπώς τραγικά προτρεπτικά κελεύει απ' τις κοιλάδες της αιωνιότητας ο μέγας μας ποιητής: «Την οργή των νεκρών να φοβάσαι και των βράχων τ' αγάλματα».

Η κρίση είναι λέξη ελληνική. Σημαίνει **απόφαση**. Το ιδεόγραμμα της λέξης «κρίση», στα κινέζικα, εμπεριέχει δύο στοιχεία: **κίνδυνο-ευκαιρία**. Σε τούτη την ολική κρίση – οικονομική, θεσμική, κοινωνική – η παράμετρος Παιδεία συνιστά κραυγαλέο έλλειμμα και ζητούμενο. Ας αδράξουμε, λοιπόν, την ευκαιρία, μέσα από τον πραγματικό κίνδυνο-μονιά που αρκωρεί και ελλοχεύει αδυσώπητα, για μια **πραγματική επανάσταση στη Εκπαίδευση**, μιας κι αποτελεί το θεμέλιο της κοινωνίας, αφού όλα είναι θέμα παιδείας και όλων προϋπόθεση η παιδεία. Μιλάμε για επανάσταση-αξίωση που θα απαιτεί πολιτικές απαντήσεις, ανατροπές, υπερβάσεις, δομικές αλλαγές κι όλα αυτά από μηδενική βάση, μιας και το σαθρό οικοδόμημα σείεται συθέμελα, μα δεν παύει να αποτελεί εστία παθογόνων που γεννούν εκφυλισμό και δυσπλασία σ' όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής, με κυρίαρχη τη διαφθορά, την διαπλοκή, την υποταγή, το συμβιβασμό, τη συναλλαγή, όλα αυτά που φαίνεται να κακοφόρμισαν σε εθνική φάουσα. Ποτέ μια επανάσταση δεν ξεκίνησε από τους κόλπους του εκπαιδευτικού συστήματος, που από τη φύση του είναι συντηρητικό. Μιλάμε για **επανάσταση-παιδί, όχι του εδώ και τώρα, αλλά των αντικειμενικών συνθηκών και προϋποθέσεων**, με πρώτη και εκ των ων ουκ άνευ την εμπιστοσύνη των «κάτω» στους «πάνω». Σίγουρα, δεν αποτελεί επανάσταση ούτε δείγμα επαναστατικής γραφής και παρακαταθήκης: η δωρεάν διανομή laptops στους μαθητές (χωρίς την ασφαλιστική δικλείδα χρήσης)· η πτώση της βάσης του 10 για εισαγωγή σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα· η δημιουργία περιφερειακών Πανεπιστημίων με γνώμονα τη ψηφοθηρική «ανάπτυξη»· η γραφή και επαναγραφή της Ιστορίας από διατεταγμένους της εθνικής ή υπερεθνικής ελίτ.

(1) «Ελευθεροτυπία» 4-12-09. (2) «Βήμα» 16-6-10. (3) «Ελευθεροτυπία» 31-7-10.